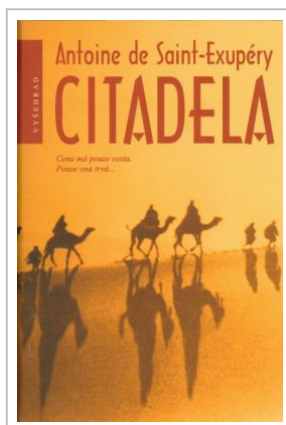

Citadela

Knihy | 19.9.2010 @ 6.00

Je zbytečné opakovat pochvalná slova historiků a kritiků, kteří již stokrát Citadelu rozebrali a spatřovali pak v těch dílech podobné druhy slov jako tu či onde. Já jsem ji přečetl jako celek, a trochu jako závěť autora, která se nečte ledabyle. Zalíbila se mi její neobyčejná soustředěnost zapuštěná do svobody básně spojená s vysokooktanovým zápallem autora pravdu nacházejícího a vysvětlujícího zároveň. Vynořivší se myšlenky se občestvují s každým novým vynořením. Snad i proto se mi Citadela zdá nesmírně podnětná. Je propracovaná, bez hluchých míst navzdory své tloušťce. A nevadí mi, že není dokončená (údajně).

Autor: Antoine de Saint-Exupéry

Nakladatelství: Vyšehrad

Počet stran: 439

Rok a místo vydání: 2002, Praha

ISBN: 80-7021-576-3

Kdybych měl jako nějaký logik shrnout poselství do několika vět, vypadalo by takto:

Pravda logiků, historiků a kritiků je omezená. Mají totiž tendenci rozebírat celek na jednotlivosti. Nejsou však schopni vidět horoucnost, pročež tam, kde je loď, vidí pouze hřebíky a trámy přestože jde především o horoucí touhu po moři.

Podmínkou existence je smysl. Smyslem kamenů je chrám, smyslem trámů plachetnice, smyslem vody je žízeň a smyslem světla je stín. I pro člověka je zde proto něco vyššího a smyslem není jen on sám (jeho břicho), nýbrž Bůh, který je klenbovým svorníkem lidí.

Exupéry stále znovu a znovu hovoří o klenbovém svorníku činícího z kamenů chrám – koráb ticha. Hovoří o božském uzlu, který z pastvin, vesnic a koz činí panství.

V žádném případě tedy nejde o hmotu, ale o strukturu a hierarchii. Nestačí jen naplnit břicho, aby člověk byl. Musí se uskutečnit.

Jako křesťan jsem se poněkud smekal po kluzkých pasážích, kdy Exupéry hovoří o Bohu. Bůh je pro něj klenbovým svorníkem: Tím, kdo dává všemu smysl. Exupéry rovněž přichází s teologicky revolučním pojetím modlitby, jež mi učarovalo. (Na modlitbu není Boží odpověď, nad níž by ses nepohoršil.) Bohužel jsem do textu Citadely pravděpodobně až příliš promítal své vlastní úvahy nad jeho významem. Nyní si uvědomuji, že Exupéryho bůh je spíše nástrojem jeho systému, neboť vyplňuje místo nad lidmi, kam by byl nedosáhl žádný jiný dostupný prvek.

Pozoruhodné (a poněkud matoucí) je, že vypravěč král sám sebe v Citadele ve vztahu k bohu chápe, nijak ovšem nevnímá boží osobnost. Ze slova bůh má proto čtenář vzrušující pocit tajemství. Toto tajemné je však jen další absolutno, které rovnice Exupéryho systému vyhodila jako výsledek. V takového boha člověk věřit nemusí, neboť o něm ví. Exupéry rovněž neřeší otázku konečnosti člověka jako individua, což mne jen utvrzuje v přesvědčení, že vskutku nevěřil.

Tak či onak, budu se přinejmenším v myšlenkách stále vracet v síně krále rozjímajícího nad životem, neboť je velmi lidský a zároveň velmi odpovědný. Chci být jeho milovaným nepřítelem. Jen se bojím, aby na mě šilhavý prorok, v němž dnem i nocí plane svatý hněv, nevzal hůl. (Kdos' četl knihu, rozuměj.)

<https://selah.diet/knihy/citadela/>